

RODOLJUB.

Glasiło „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 3 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovolijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

14. števil.

V Ljubljani, dne 17. julija 1897.

VII. leto.

Znižanje zemljiškega davka.

Znano je, da je bilo določeno, naj se zemljiški davek v naši državni polovici zniža in sicer ves skupaj za 2½ milijona goldinarjev na leto. Ustanovile so se posebne komisije za vse dežele, katere so pregledale zemljiškodavčne katastre in potem stavile osrednji komisiji svoje predloge. Osrednja komisija je svoje delo že dognala in zdaj je lahko videti, koliko so naši poslanci iz kmetijskih občin dosegli, koliko korist bodo imeli kranjski kmetovalci od znižanja zemljiškega davka.

Kranjska deželna komisija je predlagala, naj se skupni čisti katastralni dohodek vseh kultur, ki je znašal doslej 2,815.492 gld., zniža na 2,592.657 gld. Vladi se je zdelo to znižanje preveliko. Dočim je deželna komisija spoznala, da bi bilo pravično, naj se katastralni dohodek zniža za 7⁹/₁₀ odstotkov, je vlada zahtevala, naj se zniža samo za 6⁶/₁₀ odstotkov, namreč na 2,630.276 gld. Razloček je jako velik, kajti če se vse preračuni, je deželna komisija zahtevala, naj se zniža čisti katastralni dohodek za 222.835 gld., v tem ko je vlada predlagala, naj se

zniža samo za 185.216 gld.; predlagala je torej, naj se dohodek zniža za 27.619 gld. manj, kakor je nasvetovala deželna komisija.

Ta razloček se je nanašal na dohodek iz njiv. Vlada je pritrdila nasvetu deželne komisije glede znižanja katastralnega dohodka iz nekaterih kultur, pritrdila je, da se zniža dohodek iz travnikov za ⁴/₁₀ odstotkov, iz vinogradov za 37³/₁₀ odstotkov in iz gozdov za ⁸/₁₀₀ odstotkov, uprla pa se je nasvetu deželne komisije, da je dohodek iz njiv znižati za 14⁵/₁₀ odstotkov in predlagala, naj se znižajo samo za 11⁴/₁₀ odstotkov. Koliko to znaša, smo že zgoraj izračunali.

To vneboupijočo krivico ni osrednja komisija nič popravila, kajti pritrdila je predlogam vlade. Po sklepu centralne komisije se torej zniža celi zemljiški davek na Kranjskem samo za 41.585 gld. in ker velja ta revizija za dobo prihodnjih 15 let, odpade za to dolgo dobo na celo deželo 623.775 gld. Najbolj razbremenjeni so vinogradi in sicer za 37 odstotkov, potem njive za 11⁴/₁₀ odstotkov.

LISTEK.

Pomen čistosti zraka.

Zrak obstoji iz kislika, dušika, argona, ogljikove kisline in sledov amonjaka. Argon je plin, ki kemično nikakor ne upliva in se zatorej zanj do novejšega časa ni vedelo, zmešaval se je z dušikom. Kislik je človeku potreben za dihanje. On spreminja že obrabljeno kri, ki se vrača črnkasti zopet k srcu in v pluća, zopet v svežo in rudečo. Brez kislika bi torej ne mogli živeti. Ljudje, ki žive v prostorih, v katerih ni dovolj kislika, so navadno blede in bolehn. Pri vsakem dihanju se zmešajo zračni plini s plini, kateri prihajajo iz spridene krvi. Kislik vzame kri sabo, odda pa ogljikovo kislino in zatorej več ogljikove kisline udihamo, nego izdihamo. Dognano je, da pri vsakem dihu zrak odda krvi 5% kislika, a zato dobi 4% ogljikove kisline. Zrak, katerega izdihnemo, ima torej manje kislika, a več ogljikove kisline. Od imeno-

vanega izmenjanja plinov je odvisno redno delovanje naših telesnih organov, torej tudi naše zdravje. Brez te redne premene plinov ni mogoče dihanje in preneha redno življenje. To izmenjevanje more popolnoma ali pa tudi le deloma prenehati, potem, v koliko se je premenila sestava zraka, v katerem živimo. Zrak naših stanovanj se največ s tem spridi, da se nabere v njem prevelika množina ogljikove kisline, čemur je povod v prvi vrsti dihanje ljudij, v njih stanujočih. Če se nabere toliko ogljikove kisline v stanovanju, da se menjavanje plina v krvi ne more več redno vršiti, otrpne delovanje telesnih organov in življenje ugasne, če to dalje traja. Če se iz kakega uzroka v kakem prostoru nakrat nabere preveč ogljikove kisline, tudi življenje lahko nakrat preneha. Skušnja uči, če je v zraku toliko ogljikove kisline, kakor v krvi, da je preminjevanje plinov nemogoče.

Zrak v naših stanovanjih se največ sprija s tem, da se v njih nabira preveč ogljikove kisline, to se zgodi tem pogosteje, čim več ljudij je v kaki sobi in čim manjša je soba.

Ne bomo se prepirali radi vprašanja, kaj je uzrok, da se za našo deželo ni več doseglo. Štajerski poslanci so dosegli, da je osrednja komisija sprejela vse, kar je za štajersko deželo predlagala štajerska deželna komisija. Kranjski zastopnik v osrednji komisiji je obširno pojasnjeval, kake krivice se godé naši deželi, toda opravil ni prav nič, komisija se ni zmenila za njegove želje in nasvete.

Ne da se tajiti, da je tega deloma kriva c. kr. deželna vlada kranjska. Pri tej službujejo sami nemški barončki in drugi plemenitaši, ki sicer glave zelo po konci nosijo, pa so hudo podobni znanemu klasu. Ti gospodje vedo o potrebah in težavah kmeta toliko, kakor o razmerah na mesecu; še ne sanja se jim, kako in kaj se godi kmetu, a vzlic temu je uradnik, ki je bil prideljen kranjski deželni komisiji, poleg poročila deželne komisije poslal ministerstvu še svoje posebno poročilo, v

katerem je pobijal predloge deželne komisije, kar je seveda naši deželi mnogo škodovalo.

Največ pa so krivi poslanci. Naj se opravičujejo, kakor hočejo, naj zatrjujejo kolikor hočejo, da niso mogli ničesar doseči, vse to je prazno. Volilci so jih izvolili, da kaj dosežejo. Kako to dosežejo, je stvar poslancev, toda noben volilec ni in ne more in ne sme biti zadovoljen s poslancem, ki ničesar ne doseže. Za našo deželo je bilo vprašanje v znižanje zemljiškega davka največje važnosti, a davek se je znižal le za toliko, za kolikor se je zljubilo vladi, ne pa za toliko, za kolikor bi bilo treba.

Kdor ima zdravo pamet, poreče z nami: Tisti poslanec, ki ničesar ne doseže, tisti poslanec tudi ni za nič. Tako sodijo ljudje po vsem svetu in povsod imajo volilci navado, da več ne volijo takih poslancev, ki ničesar ne dosežejo, in poslanci kranjskih kmetijskih občin niso prav ničesar dosegli.

Politični pregled.

Nova ustava. V raznih listih se bere, da je minister dr. Rittner dobil naročilo, naj napravi načrt premembni sedanji ustavi. Vlada hoče ta načrt predložiti državnemu zboru na jesen, če dotlej ne doseže, da bi se Čehi in Nemci pobotali.

Konec pogajanj za narodno spravo. Vlada se je zelo trudila, da naredi konec bojem mej Nemci in Čehi ter doseže mej njimi spravo. Predlagala je, naj se skličejo zastopniki češkega in nemškega naroda na posvetovanje, pri katerih bi se pobotali in se o spravi dogovorili. Čehi so bili koj pripravljeni, priti na ta posvetovanje, Nemci pa so izjavili, da na noben način ne pridejo. Vlada je vsled tega razglasila, da je misel na spravo sploh opustila in izjavila, da so tega krivi jedino le Nemci.

Moška beseda. Češki poslanec princ Švarcenberg je imel te dni shod v Budjejevicah. Govoril je o spravi mej narodi in rekel, da ni dovolj, če se naredi konec narodnostnim bojem mej Čehi in Nemci, ampak da je narediti spravo tudi mej Slovenci in Nemci, oziroma Italijani. To je prvi češki poslanec, ki se je postavil na pravo stališče. Sprava se mora doseči za vse narode, ali pa naj se nadaljuje boj.

Nemško rovanje postaja čedalje predrznejše. V nedeljo bi se bil moral vršiti v Hebu shod, kateri je vlada prepovedala. Vzlic temu se je zbralo na tisoče Nemcev, ki so tako razgrajali, da so jih morali vojaki razgnati. Isti dan je bil v Celovcu shod, kateri je sklenil, da je boj zoper ravnopravnost s Slovani nadaljevati z vsemi silami. Lepi časi!

Kako škodljiv je sprijen zrak, se je pač vsakdo že sam pričel. Če je dolgo v prostoru, kjer je mnogo ljudi, kakor v gledališču, mu je glava težka in ga začena boleti, omotica ga nadleguje, težko diha, truden postaja. Ko prideš na sveži zrak, da se zopet začne redno menjava zrak, pa vse te težave izginejo.

Da pa ljudje le morejo bivati v tacih tesnih prostorih, to pa prihaja od tod, da se človek privadi. Vsled tega se nakrat ne opaža več vpliva slabega zraka, temveč le polagoma, a v poslednjem slučaju niti ne vé, kaj je povod oslavljenju.

Ljudje, ki redno bivajo v tesnih prostorih, vedno diha sprijen zrak, ne da bi kaj opazili, dasi duši tak zrak koga družega, ki vstopi v sobo. Pri človeku, ki biva v slabem zraku, oslabi vse telesno delovanje, zato pa zanj zadostuje zrak, ki bi popolnoma zdravemu človeku več ne zadoščal, ravno tako, kakor hladnokrvne živali še žive v zraku, v katerem vročekrvne živetiti ne morejo, ker je nje življenje počasnejše.

Misliti pa ne smemo, da za tako privajene ljudi zrak ni več škodljiv. Oslabljenje delovanja telesnih organov polagoma podkopuje zdravje in navadno taki ljudje prezgodaj umirajo.

Škodljivo ni le, če je preveč ljudi v sobi, temveč tudi preveč hišne oprave, preprog in sploh stvarij, ki izožujejo prostor, ni priporočati imeti po sobah.

Statistika po mestih jasno dokazuje, da ljudje v malih stanovanjih mnogo hitreje mrjo, kakor v velikih. V Dublinu umrje v delavskih delih mesta po 24 ljudij na tisoč na leto, dočim jih v boljših delih mesta umrje samo 17. V dublinski odgojnici je umrlo prvih 14 dnij nad 300 otrok od 7500 rojenih. Ko so pa napravili nove ventilacije (prevetrovanja), je število smrtnih slučajev pomanjšalo se na 280. Sploh se opaža, da otroci do petega leta v nezdravih stanovanjih močno mrjo.

V ogerskem državnem zboru začela je opozicija posnemati naše Nemce. Vlada je predložila več novih zakonov, a razprava ne gre naprej, ker je opozicija z vsemi mogočnimi sredstvi zavlačuje. Seje trajajo noč in dan, a je vse zastoj.

Grška in Turčija. Pogajanja radi sklepa miru mej Grško in Turčijo še vedno niso končana. Turška zahteva veliko več, kakor jej hočejo dovoliti velesile. Cesar avstrijski je pisal turškemu sultanu, naj se uda, a sultan se ne zmeni za te dobre svete in se zanaša na svojo vojsko. Razmere so take, da lahko nastanejo velike homatije.

Nemška država je zopet začela novo politiko. Več ministrov je odstopilo in na njih mesta so prišli novi možje, kateri so vsi čestilci Bismarcka in sovražniki naše države.

Rusija in Francija. Predsednik francoske republike Faure odpotuje v kratkem na Rusko. Temu potovanju

se pripisuje velik političen pomen, ker pokaže, kako tesno sta zvezani Francija in Rusija.

Srbija dobi novo ustavo. Te dni so se vršile volitve v novo skupščino. Izvoljeni so bili prištaši radikalne stranke. Radikalci in kralj so se sicer dolgo časa sovražili, a zdaj so se zopet sprijaznili.

Ustanek v Indiji. Bogata Indija je neusahljiv vir zakladov. Angleži zajemajo iz tega vira že dolgo vrsto let, ljudstvo pa zatirajo tako kruto, da je groza. Ljudstvo je vsled tega silno razburjeno, primerjajo se krvave rabuke in vse kaže, da nastane ustaja.

Revolucija na otoku Kuba traja zdaj že več let in še vedno nič ne kaže, da bo konec. Španci se zelo trudijo, da jim ostane ta otok, a vse njih prizadevanje je zaman. Ustaši napredujejo in so zdaj zopet zavzeli nekaj mest.

Dopisi.

Iz Novega mesta, 10. julija. Novomeška mestna občina je dobila dovoljenje, da sme prirejati letne semnje za trgovanje s konji ter tudi semnje za to trgovino ob prvih ponedeljkih vsacega meseca. S tem se ni le za Novo mesto kaj dobrega storilo, temveč za vso Dolenjsko, kar jo 30 kilometrov okoli omenjenega mesta leži. Dolenjska se vzdiguje iz gospodarskega mrtvila in posebno so se začele kmetije na boljše obračati. Dolenjec je prej vse svoje delo preveč na vinograd obrnil ter zraven zamenjal drugo kmetijstvo. Vinarstvo mu je dosti vrglo, ali zapeljalo ga tudi v prelahkoživno življenje. Prišla je trtna uš in peronospera in vrgle so te nezgode za nekaj časa dolenjsko kmetijstvo v neko mrtvilo. Boben dražbe je dostikrat razodeval žalostne gospodarske strani našega kmetijstva. Ali zdramil se je naš kmet, kar ga še ni bilo obupneža, in različne hranilnice so priskočile; otel se je oderuskim rokam in ljubiti je začel pred vsem travnik in njivo, ki jo je za deteljno rast namenil. Konjereja ter reja goveje živine se je pametnejše začela, ženice pa so svoje srečne roke poskusile s prašičjo rejo. Male buše so že zginile iz naših hlevov in že prav lepe, velike krave in vole se prižene na naše sejmove, to pa ne samo iz grajskih hlevov, ampak tudi iz kmetskih. Tudi se pripeljejo k premiranjem, vojaškemu nakupovanju prav lepo, redno ustvarjeni konji dolenjske reje. Cena travnikov pri nas neznansko rase. Prej, v dobrih časih vinogradov, se je oral dobrega travnika dobil za 150 do 200 gld., zdaj velja 300 do 400 gld. Lahkomiselnost je izginila in marljivo se tudi novi vinogradi sadijo. (Ubogi ljudje kuhajo z vodo; če bi vlada kaj v tem oziru storila, bi šlo hitrejšo to delo in država bi hitrejšo pridobila več močnejših davkoplačevalcev ter tudi močnejši ljudi.) Kakor se kaže, vinogradi, ko bodo zopet kinč naših holmov in gorà, ne bodo več na naše ljudstvo uplivali tako, da bi zopet postalo lahkomišno. Imajo naši

kmeti veselje z lepo živino in železnica je v deželi, da vino lahko prodajo. Prej tega niso lahko mogli in popilo se je vina preveč doma. Menda bo zdaj in v bodoče tudi Dolenjec nosil denar v hranilnice, ne samo iz njih. Da se bo ložje prodajala živina, treba je sejmov dobro izbranih. Novomeški sejmi so, od kar imamo železnico, precejšnji postali. Prignalo se je doslej nanje veliko in tudi lepe goveje živine, največ pa svinj. Zdaj se bodo tudi lahko konji na teh sejmi trgovali. Konj je nekaj posebnega človeku. Že kot žebe se prikupi človeku po svoji lepoti ter živem gibanju in pozneje ja konj pač najboljši sodelavec gospodarstva kmeta ter družih. Konjski sejmi so povsod nekaj bolj zanimivega. Veliko ljudi ti sejmovi privabljajo in tudi takih, ki se radovati hočejo nad tem, kako cigan svojega konja hvali ter prodaja. In kjer se veliko ljudi zbira, se pije, jé, in nekaj ljudi o tem živi. Pa konjski sejmovi v Novem mestu imeli bodo to dobro, da Dolenjcu-konjereju ne bo treba daleč živine na semenj gnati. Utrujeno živince ne izgleda lepo in kaj se potroši in kaj se časa zamudi! V enem dnevu se lahko v Novem mestu opravi. Ne vem sicer, če bodo novomeški konjski sejmi kos onim v Bučki. Bučka leži sredi dolenjskih, štajerskih, hrvaških konjerejnih krajev. Vkljub neznansko neugodni legi kraja, kjer mora v Bučki živina na sejmu stati (nič ni tam ravnine) in se poskušati, je to trgovišče jedno največjih na slovanskem jugu. Bučka je poznata Hrvatcu, štajerskemu Slovencu in vsej Kranjski. Tudi Lah in Korošec, Tirolec pridejo na te semnje. Pa je daleč stran železnice. Ali ker ima Novo mesto železnico in ker je dosti konjereje v okolici ob Krki, Temenci do Save, ker so hrvatski kraji blizu in ker so sejmovi za drugo živino v Novem mestu veliki, ker bo v prihodnje dosti več ljudi v Novo mesto vsled večjega okrožnega sodišča prihajalo in se vozilo, ker bo tukaj večje vinsko trgovišče ter za

sadje, s katerim mora Dolenjska jedenkrat na večji trg, je upati, da postanejo konjski sejmi v Novem mestu precejšnji. Velik trg v Novem mestu je pa za vse Dolenjce koristen, ne samo za Novomeščane. Kmet lože na velikem trgu svoje pridelke proda. Večje glavno mesto z velikim trgoviščem je srce deželice, kakor je Dolenjska. Če je to mesto dobro postavljeno, tudi iz njega več na deželo prihaja. Kmet in meščan sta ozko zvezana, jeden brez drugega ne more v sedanjih časih gospodariti. Veliko Novo mesto z velikim trgom, je korist, je kinč vse Dolenjske. Zato pa moramo vsi, ki to Dolenjsko v čisl

imamo, skrbeti za to, da konjski sejmovi v Novem mestu kar najboljše uspevajo. Pred vsem je treba pripeljati in posebno začetkoma veliko konj. Če hočeš prodati ali ne, postavi na semenj! Sicer če se najboljše živinče dobro proda, se dobi lahko drugo. Proda se težko, kupi se lahko. Dne 2. avgusta t. l. bo prvi konjski semenj v Novem mestu. Občinski zastop je priredil prav lep prostor za konjsko sejmšče. Pripeljite Dolenjci, veliko konj že na ta prvi semenj in Vi, konjski trgovci in Vi, prijatelji konj pa pridite na ta dan v Novo mesto, da ta prvi novo-meški semenj dobro inštaliramo!

Slovenske in slovanske vesti.

(Ivan Pintar †.) Po dolgi in mučni bolezni umrl je dne 7. julija ob 8. uri zvečer mož, ki je bil sicer širši javnosti skoro neznan, a je bil vendar jeden naj-pridnejših narodnih delavcev, gospod Ivan Pintar, so-urednik „Slovenskega Naroda“, urednik „Rodoljuba“ in „Novic“. Pokojnik je bil jako skromen mož, kateri se je javnosti uprav bal, pri tem pa širokega obzorja in temeljito poučen v raznih strokah. Rodom iz poljanske fare, je nekaj časa študiral na tehniki, potem pa se posvetil novinarstvu. Jurčič ga je pridobil za „Slovenski Narod“, pri katerem je, izvzemši nekaj let, ko je delal za „Slovenca“, deloval do svoje smrti. Urejeval je tudi „Rodoljuba“ in „Novice“, sodeloval pri „Demovini“ in svoj čas tudi pri „Soči“, povrh pa dopisoval še raznim drugim listom. Prelagal je tudi rad iz ruščine in iz bolgarščine, kateri prevodi so bili obelodanjeni v raznih listih. Pokojnik je bil marljiv kakor čebela. Počitka ni poznal, a kadar ga je delo utrudilo, iskal je razvedrila v matematiki in astronomiji. Duhovit mož je novinarja nekoč primerjal človeku, ki seje zrnje, za katerega se pa nihče ne zmeni, kadar pšenica zori. In pokojni Ivan Pintar je bil tak mož. Dan na dan je na narodnem polju sejal zrnje svojega duha; pšenica je vzrasla, in narod jo je požel, ne da bi se menil za skromnega sejalca. Pintar je dosegel starost 45 let. Pred nekaj meseci je obolel, a kot pravi novinar ni odložil peresa, dokler ga niso moči popolnoma zapustile. Pogreba so se udeležili mej drugimi tudi gospodje dr. Tavčar, ces. svetnik Murnik in kanonik Kalan, mnogo tiskarjev in več novinarjev. Bodi vrlemu, značajnemu možu zemljica lahka in časten spomin.

(Klerikalci so se udali!) Znano je, da je v zadnjem zasedanju deželnega zbora kranjskega prišlo na dnevni red vprašanje o premembi deželnozbornskega volilnega reda. Po prizadevanju poslancev narodne stranke se je doseglo, da je odsek predlagal, naj se uvedejo neposredne in tajne volitve, saj je to vendar nezasluzena sramota za kmetske volilce, da ne smejo sami izbirati poslancev, ampak da smejo samo voliti volilne može, ki pa tudi ne smejo tajno glasovati. Proti temu predlogu, naj se upeljejo neposredne in tajne volitve, so se dvignili klerikalci in z obstrukcijo, s tem, da so sejo zapustili,

preprečili njega vzprejetje. Mislili so, da je s tem predlog pokopan, a prevarili so se. Na predlog dra. Tavčarja je deželni zbor naročil deželnemu odboru, naj v prihodnjem zasedanju v prvi seji zopet predloži ta načrt volilni reformi. Tega sklepa in pa velike nevolje volilcev se je klerikalna stranka ustrašila, in odbor „Katoliškega političnega društva“ se je izrekel za neposredne in tajne volitve, vsled česar ni dvoma več, da bo klerikalna stranka zanje glasovala, če tudi s težkim srcem, kakor je s težkim srcem glasovala za razne predloge, pri katerih je videla, da si je narodna stranka zagotovila večino, tudi če bi klerikalci glasovali proti njim. Ako se upeljejo neposredne in tajne volitve, in zdaj ni več dvoma, da se to zgodi, saj so tudi gorenjski volilci naročili poslancu Ažmanu, da mora zanje glasovati, bo to zasluga narodne stranke. Kmetski volilci naj tega nikdar ne pozabijo in naj tudi ne pozabijo, da so klerikalci s svojim nasprotovanjem dokazali, da so sovražniki volilske prostosti!

(Goriški knezonadškof dr. Alojzij Zorn) je pred nekaj meseci na duhu zbolel. Ker se mu ni obrnilo na bolje, prepeljali so ga pred kratkim na Dunaj, kjer je nadškof dne 8. t. m. nagloma umrl za srčno kapjo. Umrl knezonadškof se je rodil 13. junija l. 1834 v Prvačini pri Gorici, kjer je bil njegov oče učitelj. Šele 22 let star je dovršil teološke študije z odliko; v mašnika pa ga niso mogli posvetiti, ker je bil premlad. Zato so ga poslali na Dunaj, kjer je postal doktor bogoslovja. Vse njegovo življenje je bilo mirno in tiho. Izredno prijazni in milosrčni gospod je živel le svojemu poklicu. Dr. Zorn je bil že izza mlada človek resnično pobožnega srca. Vsak četrtek ga je prihajal obiskat njegov sivolasi oče. Ob takih posetih je hvaležni sin očeta, zmerom objel in poljubil ter ga potem vodil preko hodnika v stanovanje, kjer je očeta zmerom tudi povabil na obed. Mimogredé bodi povedano, da je sivolasi starček doživel, da mu je bil sin imenovan škofom in knezonadškofom. Na čast dra. Zorna pa moramo reči, da se on nikoli ni poganjal za škofovsko čast. O priliki, ko je bil cesar v Gorici, je rekel, prišedši do dr. Zorna: „Vas sem imenoval škofom v Poreču!“ — „Vaše Veličanstvo,“ odgovori dr. Zorn ves prepaden, „jaz nisem tega vreden

in sposoben!“ — „O Vaši vrednosti in sposobnosti sodimo drugi, ne Vi sami,“ odgovori cesar in gre mimo njega. Dr. Zorn se je moral udati. Ker kot izredno radodaren človek ni imel novcev, si je moral od vlade izprositi 10.000 gld. predplačila, da je nastopil svojo škofovsko službo. Le tri leta je škofoval v Poreču, potem je prišel za knezonadškofa v Gorico ter kmalu postal tudi tajni svetnik. Bodi blagemu možu časten spomin, bil je boljši kakor so drugi škofje na Slovenskem.

(Gospodinjska šola kranjske kmetijske družbe.)

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe je naročil svojemu glavnemu odboru, da vse potrebno ukrene ter pri kmetijskem ministerstvu in deželnem zboru izposluje primerno podporo v svrhu osnovanja gospodinjske šole za kmetijske deklice. Ker je po poročilih z Dunaja podpora za tak zavod zagotovljena, mogoče bode otvoriti gospodinjsko šolo že prihodnje leto, povodom slavnosti petdesetletnega vladanja cesarjevega. Smoter gospodinjski šoli bo praktično izvežbanje kmetijskih deklic v hišnem in kmetijskem gospodinjstvu. Poduk ima trajati jedno leto. Učenke (12—15) naj bi stanovale v zavodu pod vodstvom v to nameščene hišne gospodinje, kateri bo skrbeti za to, da se deklice ne le izurijo v hiši, kuhinji in vrtu, ampak da se privadijo tudi samostojnemu gospodinjstvu. Ako se zavod obnese, utegne se ustanoviti več takih šol v raznih delih dežele.

(Osebne vesti.) Gospod dr. Ivan Robida je imenovan deželnim okrožnim zdravnikom za brdski okraj. Sedež okrožnega zdravnika se je iz Prevoj premestil v Lukovico. — Živinozdravnik g. Josip Stegu se je naselil v Mokronogu in bo tam izvrševal svoj poklic.

(Spomenik Francu Miklošiču) slavnemu našemu rojaku, so dne 4. t. m. na dunajskem vseučilišču jako slovesno razkrili. Miklošič je bil velikan učenosti in je slovenski narod nanj po pravici ponosen.

(V preudarek štajerskim in koroškim slovenskim poslancem.) Te dni so se vršile na ljubljanski podkovski šoli skušnje za kovače, ki niso obiskovali nobene podkovske šole. Oglasilo se je 9 kovačev, mej njimi samo 2 Kranjca, a 6 Štajercev in 1 Korošec. Koroški kovač, Karol Grajner, je svojim znanjem komisijo presenetil, toliko bolj, ker je bil pri skušnji v Celovcu padel na jedno leto. Vprašan, kako je mogoče, da je padel, je mož povedal, da zato, ker nemški ne zna. V celovski komisiji ni bilo nobenega, ki bi bil znal slovenski, da bi se bil z možem razgovoril, Grajner pa ni znal nemški, da bi bil komisijo umel. Štajerski kovači so potrdili, da so prav iste razmere tudi v Gradcu, da je tudi tam že padel marsikateri kovač, ker ni znal nemški in ni razumel slovenščine nezmožnih članov komisije. Take razmere so pač sramotne. Štajerski in koroški poslanci imajo dolžnost, da o tej stvari izpregovore ostro besedo v deželnih zborih in v državnem zboru. Le nikar ne bodite obzirni!

(Vseslovenski shod.) Koroški Slovenci zahtevajo, naj se skliče vseslovenski shod, na katerem bi se do-

ložile naše narodne zahteve. Shoda naj bi se udeležile vse narodne stranke.

(O položaju na Primorskem) je govoril državni poslanec dr. Anton Gregorčič na shodu v Rečinju in dejal: Zadnje volitve v državni zbor so imele za goriške Slovence le deloma nepovoljen uspeh, ker nismo prodrli s svojim kandidatom v veleposestvu; ali po drugi strani so bile za nas velikega pomena, ker po njih se je slovenski narod na Goriškem tako vzbudil, kakor ni prej nihče pričakoval. Slovenec na Goriškem je prišel do spoznanja svoje veljave; spoznal je, da je goriško mesto v njegovih rokah, ker je v gospodarskem oziru popolnoma odvisno od njega. Prikazali so se slovenski trgovci in obrtniki, ki so bili prej malo ali nič znani; priznavajo se sedaj kakor prave Slovence, in naravno je, da derejo njih sodeželani in domačini k njim, ker dobro vedo, da vsakdo sme prodajati, kjer hoče in komur hoče, ker v to ga pooblašča državni temeljni zakon. Nikdo ga ne sili in ga ne more siliti, da bi polnil žepe svojemu sovražniku in da bi pomagal zidati palače in plesti biče svojemu nasprotniku. Svoboda, katero jamčijo avstrijski temeljni zakoni, je za vse jednaka. Zavest, ki se je vzbudila mej slovenskim narodom na Goriškem, je več vredna, nego državnozborni mandat ter je izvestno znamenje boljše prihodnosti.

(„Novo vinogradništvo“) je naslov novi izdaji Fr. Gombačeve knjige „Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov“, katero je založil deželni odbor kranjski. Dočim je prva izdaja imela le 60 strani, ima jih druga 148 ter vrhu tega 21 slik več. Pomnožitev obsega vlaganje cepljenk v mah, zeleno cepljenje, porabo umetnih gnojil v vinogradih itd. Kar je pa posebno važno, pridejano je knjigi na novo „avstrijsko zakonodajstvo v trtnoušnih zadevah“. Ta spis je sestavil dr. G. Marchet ter je v njem na podlagi zakonov raztolmačil, kako se je treba ravnati, kadar se pokaže trtna uš, kako se od vinogradov dosežejo davčne olajšave, kako brezobrestna posojila za obnovitev vinogradov itd. Spis je opravljen v uzorci raznih vlog na dotične urade. Prepričani smo, da bo ta knjiga dobro došla vsem slovenskim vinogradnikom, in jim jo toplo priporočamo. Razpečavanje knjige je izročil deželni odbor kmetijski družbi, katera je tudi to novo izdajo preskrbela, zato naj se naročila na knjigo pošiljajo c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano. Cena knjigi je 40 kr., kdor naroči najmanj 10 izvodov, dobi jih po 30 kr. Naročitvam je treba priložiti denar. Pripomnimo, da velja ta cena s poštarino vred.

(Mestna hranilnica v Radovljici.) V mesecu juniju 1897 je 114 strank vložilo 22247 gld. 72 kr. in 39 strank dvignilo 5296 gld. 97 kr.; 24 strankam se je izplačalo posojil 12928 gld. Denarni promet je znašal 71001 gld. 96 kr. V prvem polletju je bilo vloženo 184791 gld. 89 kr. in dvigneno 48681 gld. 83 kr. Stanje vlog je naraslo na 264.642 gld. 8 kr. Posojil je bilo izplačanih 101243 gld. in vrnjenih je bilo 1535 gld. 56 kr. Stanje

posojil je naraslo na 165770 gld. 61 kr. V prvem polletju narasel je denarni promet na 553908 gld. 50¹/₂ kr.

(Narodne slavnosti.) „Ljubljanski Sokol“ je dne 4. julija priredil izlet v Škofjeloško. Sprejem je bil krasen, mesto vse v zastavah, navdušenje veliko. Škofjeloška je dokazala, da je res narodno mesto. — Isti dan so imeli

slovenski učitelji v Podbrezju na Gorenjskem lepo slavnost. Razkrili so spomenik pokojnemu učitelju in pisatelju Andreju Praprotniku. Kaplan v Podbrezju je pri tej priliki slovenske učitelje grdo žalil in proti njim in spleh proti izobražencem hujskal kmetske ljudi. Sram ga bilo!

Razne vesti.

(Zopet potres.) V četrtek, dne 15. t. m. primeril se je v Ljubljani in v raznih drugih krajih zopet močan potres, kateri se je čutil ne samo po Kranjskem, ampak tudi po sosednih deželah. V Ljubljani je potres poškodoval jako mnogo cerkva, javnih in zasebnih poslopij. Skoro tri četrtnine vseh hiš je poškodovanih. Škoda se ceni na pol mijona goldinarjev.

(O npravni popačenosti mladine) se dandanes mnogo govori. Znano je, da uprav klerikalci dolže novodobno šolo, da je ona kriva osurovelosti mladine, zlasti na deželi. Da pa temu ni tako, pričajo že naslednje, pomisleka vredne besede, katere je zapisal neki učitelj: „Otrok spi pogostokrat z roditeljema v jedni in isti postelji. Stariši pri tem malo pazijo, kaj govore in delajo. Otrok sliši večkrat pogovore, ki so vse prej, le ne npravni. Ko otrok doraste, pride v dotiko s posli. Mej temi je pa mnogo takih, ki otroka uče govorov in pesmij, ki so silno gnjusne. V mnogih rodbinah je tudi ta slaba navada, da deklice spe z deklami. Kaj vidijo in slišijo tukaj dekletca prav čestokrat? In taki pokvarjeni otroci pridejo potem v šolo in popačijo tam še druge otroke. Ia taka zla, ki kakor rak telo uničujejo in dušo, za taka zla bodi odgovorna novodobna šola! Gospodje, ki dolžijo novodobno šolo vsakovrstnih hib človeške družbe, vedo sami prav dobro, kje tiči vzrok tem zlom. Toda njim je le na tem, kako bi mogli škodovati šoli ter kmeta šuntati, češ: „Glej, toliko in toliko stane ta slaba šola!“ In kaj slišijo otroci od tako pokvarjenih starišev? Nič drugzega, kakor grdo zabavljanje o šoli in o učiteljstvu! Kako naj otrok učitelju zaupa in ga spoštuje, če doma v jednomer trobijo, da učitelj nima vere, da je sovražnik duhovščine in tako dalje. Če torej šola nima posebnih uspehov, krivi so tega le gospodje, ki ustno in pismeno delujejo proti šoli ter tako škodujejo njenemu ugledu.“

(Nezgoda.) Prejšnji teden ponoči padel je z okna I. nadstropja nekdanje cukrarne na Poljanskem nasipu v Ljubljani desetnik c. in kr. 17. pešpolka, Franc Čoš, iz Šmartnega pri Litiji, in je takoj mrtev obležal na dvorišču. Navedenec je v spanju vstal, šel k oknu in se naslonil na okno tako, da je dobil omah, in je padel na dvorišče. Čoš je bil priden fant in pri svojih predstojnikih jako priljubljen.

(Ulom v ljubljanski Frančiškanski cerkvi.) One dni vtihotapil se je neznan tat v Frančiškansko cerkev in je vlomil v pušico pri oltarju sv. križa ter odnesel okoli 10 gld. drobiža. Tat poskusil je še dve drugi pušici odpreti, a jih ni mogel.

(Tatvine.) Dne 7. junija t. l. bila je grajščakinji Amaliji Zevnik na Bokavcah iz zaklesjene sobe ukradena zlata ura vredna 100 gld. in zlata verižica, vredna 30 gld. Tat — Martin Seničar iz Kališčevca v breskem okraju — je bil v Ljubljani prijet in aretovan. Seničar je priznal, da je uro prodal nekemu urarju za 10 gld. in verižico pa nekemu zlatarju za 4 gld. — Dne 2. t. m. bila je v Koleziji v Ljubljani ukradena jeklena žepna ura, ki je tudi kazala dneve in mesece. Na krovu ima vrezane črke „E. M.“

(Berač in žandarm.) Večkrat smo že opozorili, da se na potih v Ljubljani ob nedeljah in praznikih nastanijo razni berači in nadlegujejo občinstvo. Tudi koncerte na Kozlerjevem vrtu v Spodnji Šiški obiskujejo in so prav nadležni in včasih še tudi surovi. Te dni je neki žandarm ustavil zunaj mesta berača zaradi beračenja na javnem prostoru, kar pa je berača tako raztogotilo, da se je žandarmu ustavil in ga začel s palico pretepati, vsled česar je tudi žandar moral rabiti orožje, da je ugnal berača.

(Požar.) Iz Dobravice pri Št. Jerneju se nam piše dne 1. julija: Vroč popoldan je. Solnce neusmiljeno pripeka na zemljo. Ker je ravno ob času žetve, je vse, kar le more gibati, zunaj na polju. V pekočem solnci hiti kmet spravljat suho seno, drugi zopet nalaga snopove zrnov, polne rži. Doma je ostalo le nekaj malih otročajev za „— varuhe“! Jakobetov in Sketljev fantek se kar domislita, da bi si spekla nekaj krompirja. Hajd naravnost v kaščo in kar tam zakurita. Pa groza! Nesreča je gotova! Po suhem lesovju liže plamen kvišku do slamnate strehe, dalje na hlev, na zidano hišo, na kozolec. V par minutah je celo še le pred kratkem na novo zgrajeno domovanje J. Jakobeta v plamenu. Veter potegne, in že stoje sosedna poslopja Turka, Pavlina in Šketlja v plamenu. Izmej teh pogorelcev zavarovan je bil samo Jakobe za 300 gld. Vsi drugi ne. Škoda se ceni na 3000 gld. Jakobetu zgorelo je tudi 120 gld. denarja. — Pohvaliti moramo naše št. jernejske fante, ki so pri gašenju z največjim naporom in vztrajnostjo delali, da omeje ogenj. Sosedni Hudoklinov pod, na katerem je že bilo spravljeno 15 voz krme, vnel se je štirikrat, a vselej se je posrečilo vrlim Št. Jernejčanom ogenj ustaviti. Da bi bil začel goreti omenjeni pod, izgubljena bi bila Dobravica. Pri tem delu so se posebno odlikovali fanta K. Tratnik in J. Pavlenič, ključavničar Radovan in drugi. Kaplan g. Vondrašek, učitelja gg. Saje in Trošt ter trgovec g. Sever vneli in priganjali so pa prihitelo ljudstvo in šolske otroke, da rešijo, kar je bilo spleh mogoče rešiti. Videlo se je pri tem požaru, da so fantje pogumni in neustrašni, a imajo pač premalo vaje in rečnosti pri rabi brizgalnice. Kaj koristi najboljša brizgalna, ako ni prave komande, ako vsak križem vpije in s tem le bega moštvo in druge ljudi. Skrbite vi možakarji, ki imate tolikokrat polna usta praznih besed, da se naša požarna bramba na zdravi podlagi temeljito prenovi in jedenkrat z resnim delom prične. Vaje in zopet vaje je treba možem in fantom, ako hočete pretečo nevarnost ognja uspešno odvrniti. Toliko za sedaj. Drugikrat še kaj več o nas.

(Z zvonika je padel.) Iz Laskovca se nam poroča: Dne 1. julija t. l. padel je Martin Ušeničnik iz Stare Oselice, ko je kril pogoreli zvonik, s tega zvonika in obležal mrtev na tleh. Zapustil je ženo in 4 otrok.

(Ustrelil) se je c. in kr. narednik 17. pešpolka, Klopčič. Našli so ga mrtvega dne 7. julija pri „Lendkanalu“ v Celovcu. Uzrok samomoru ni znan.

(Poulični nemiri v Mostu) na Češkem, katere so priredili Nemci, so zopet označili veliko omiko bahatih Nemcev. Češko občinstvo v Mostu je slavilo v svojem društvu „Matice šolske“ pokojnega uradnika Schnella, ki je zapustil društvu 200.000 goldinarjev, dasi je bil rodom Nemec. To je Nemce toli razburilo, da so pred hišo „Matice“ razgrajali in izzivali ter Čehe napadali in pretepali. Več oseb je bilo ranjenih in mnogo aretovanih. Ko je bilo poklicano na pomoč policije konjeništvu, sprejeli so dragonce Nemci s petjem znane veleizdajske pesmi.

(400 ciganov,) ki so bili mohamedanske vere, so krstili nedavno v srbskem Kragujevcu. Po krstu se je vršila poroka vseh ciganskih zakonov, ko so bili sicer že izvršeni po turškem obredu. Mesto Kragujevac je nove vernike bogato pogostilo, srbski kralj pa je podaril ciganom vse pristojbine.

(Italijanski umori.) V Bologni je ubil neki pek vodjo vojaške godbe, ker je bil zaročen z njegovo starejšo hčerjo, pa je imel hkratu z mlajšo potomca — V Palermu je dal neki plemenitaš in poslanec svojega kočijaža umoriti, ker je imel z njegovo ženo ljubavno razmerje. — V Milanu je nadgasilec ubil svojega slugo, ker je zapeljal njegovo ženo. Ravno tam se je ustrelil Enriko Gazzamiga, ki je podedoval toliko premoženja, da je od sreče zblaznel.

(Nesreča na morju.) Dne 30. junija zadela je blizu Carigrada nemška ladija „Bertil da“ z nemško trgovsko ladijo „Reinbeck“ in slednjo tako poškodovala, da se je takoj potopila. Izvzemši kapitana je vse moštvo utonilo. Avstrijska ladija „Hum“ je hitela utopljenec na pomoč. Naši mornarji so se na vso moč trudili, da rešijo nemške mornarje, a ni se jim posrečilo, pač pa sta pri rešilnih delih našla smrt dva avstrijska mornarja.

(Kako se množe samostani v Belgiji.) Leta 1846 bilo je v Belgiji 137 moških in 642 ženskih samostanov (z 10.054 preoblečenci), a njih skupno premoženje je znašalo 642 milijonov frankov. 31. decembra 1896. leta pa je že bilo 244 moških in 1498 ženskih samostanov (z 31.086 preoblečenc) z 1128 milijoni premoženja kolikor more država kontrolovati. Vsega skup je torej 31.086 ljudij, ki se odtegujejo plodonosnemu delovanju in to v državi, ki šteje le 6 $\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev, kjer živi največ siromakov in kjer pride na vsakega državljanca 647 gld. državnega dolga. (V Rusiji le 227 gld.) Seveda, da gospode samostance in duhovnike je socialno vprašanje že davno rešeno, ker njim ničesar ne manjka.

(Macedonski Arnavtje) so pravcati roparji. Nedavno je prišel vodja Arnavtov, Ali, s svojimi ljudmi v Todorčo po davek, kakoršnega zahtevajo tudi od drugih krajev. Ker ga pa Todorčani niso hoteli več plačevati, ubil je Ali lastnoročno vaškega pastirja, mu iztrgal jetra iz drobja ter je vrgel svojemu psu, ki je požrl človeška jetra vpricho ljudi. Lepe razmere vladajo v tej kulturni Evropi.

(Nove vrste zvonov) je iznašel Amerikanec Shaaberin Readin. Posrečilo se mu je namreč uliti zvonove tako, da pojo pri zvonjenju v dveh ali celo treh glasovih. Napravil je namreč na zvonovih robovih zareze in kosovi mej temi zvone različno. Ako je kos mej dvema zareza majhen, je glas visok, sicer nizek.

(Nesrečen kralj) je menda kralj sijamski. Ima namreč nad 800 žen! Ako se pomisli, koliko skrbij dela in — potrpljenja prizadene samo jedna žena, čuditi se je menda, da sijamski kralj še sploh živi. Otrok nima ta kralj nič manj nego 150 živih; koliko jih je pa pomrlo, ni znano.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske.

Dne 8. t. m. imela je c. kr. kmetijska družba kranjska v Ljubljani svoj letošnji občni zbor, katerega so se udeležile skoraj vse podružnice po svojih zastopnikih. Deželno vlado zastopal je deželne vlade tajnik dr. pl. Cron, deželni odbor deželni glavar Detela, ljubljanski magistrat pa magistratni svetnik Vončina. Predsednik družbe, cesarski svetnik Murnik, otvoril je zborovanje s primernim nagovorom ter se s toplimi besedami spominjal umrlega podpredsednika družbe, grajščaka J. F. Seuniga, ki je dolgo vrsto let deloval marljivo in uspešno v korist kmetijske družbe. Gospod predsednik spominjal se je tudi presvitlega cesarja kot mogočnega pospeševalca kmetijstva, kateremu so navzoči navdušeno trikrat zaklicali „Slava!“

Po običajnih ogovorih zastopnikov raznih oblastij poročal je družbin ravnatelj Pirc obširno in poučno o delovanju glavnega odbora v pretečenem letu. Leta 1896. je družbi pristopilo 443 novih pravih udov, tako, da je imela koncem leta 17 častnih, 9 dopisujočih in 3543 pravih udov. Vseh podružnic je sedaj 84. Še pred desetimi leti imela je družba komaj 826 članov, ob času letošnjega občnega zbora pa blizu 3800. Tudi denarni promet, ki je znašal 1887. leta 14.436 gld., dospel je lani do znatne svote 139.177 gld. Večina sklepov lanskega občnega zbora se je rešila ugodno v zmislu pri-

poročevalcev. Razven rednega občnega zbora je imela družba dne 15. oktobra lani izreden občni zbor v Novem mestu in sicer v ta namen, da bi se natančno presodile razmere kranjskega vinstva. Posledica tega izrednega zbora je bil tudi storjeni sklep, naj se ustanovi, bodisi v Ljubljani, bodisi v Novem mestu, vinarski odsek kot poseben odsek kmetijske družbe. Družbina podkovska šola je bila tudi lani dobro obiskana in so vsi učenci z dobrim uspehom napravili izpit iz ogledovanja mesa in živine. Starejših kovačev, ki niso hodili v šolo, se je oglasilo k skušnji 17; večina njih je bila s Kranjskega, nekateri s Štajerskega, Koroškega in Primorskega. Iz družbine drevesnice na Poljanah v Ljubljani, katera je bila ustanovljena leta 1885 ter pozneje večkrat povečana po najetih prostorih, se je lanskega leta oddalo kakih 15.000 visokodebelnih drevesec. Glede sadnih vrst se strogo gleda na to, da se pomnožujejo le take vrste, kakoršne se po izkušnji morejo priporočati za našo deželo. Zadnji čas se tudi bolj skrbi za vzgojo češpelj, ki so po nekaterih krajih zelo važne. Gospodarski uspehi na uzornem dvorcu na Viču so bili jako ugodni; redilo se je 15 glav živine na posestvu, obsežnem le 22 oralov; to je bilo mogoče le z jako vestnim gospodarstvom, čegar glavni namen je bilo pridelovanje krme. Ribje va-

lišče in vzgajališče na Studencu se je razširilo s tem, da se je zgradila čuvarnica. Zavod uspeval je izborno pod vodstvom prof. Franketa ter je vseskozi zažadoščal gospodarskim zahtevam. Družbinega uradnega glasila „Kmetovalca“ tiskalo so je blizu 5000 izvedov. Poleg izvršitve sklepov lanskega občnega zbora in vodstva družbinah zavodov in podjetij je glavni odbor, oziroma predsedništvo in tajništvo, oskrboval vsa tekoča opravila družbina ter pospeševal po močeh domače kmetijstvo. Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal s tem, da je udom naročal dobrega semenja; oddal je 11.100 kg originalnega ruskega lanenega semena, 7843 kg deteljnegu semena in 29.904 kg raznih drugih semen. Posebno dobri so bili to leto družbini uspehi pri uvažanju in porabi umetnih gnojil; porabilo se je lani čez 30 vagonov, in sicer so jih naročali skoraj izključno kmetijski posestniki. V tem letu je družba pričela tudi s posredovanjem nakupa umetnih gnojil za vinograde in se mora uspeh imenovati ugoden. Vinstvo je družba pospeševala s tem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice, katere je naročila 60.000 kg ter jo oddala po nižani ceni. Po nižani ceni je družba oddajala tudi trtne škropilnice, nekaj pa jih je tudi podarila. Sadjarstvo je družba krepko podpirala, isto tako tudi govedorejo s tem, da je oddajala čistokrvne bike plemenjake ter je prirejala premovanja. Z državno podporo je družba nakupila in lani oddala živinorejcem za polovico kupne cene 11 čistokrvnih bikov plemenjakov muricodolske, 6 belanske in 9 simodolske pasme. Za tekoče leto je družba nakupila 10 bikov simodolske pasme ter jih postavila v družbin uzorni dvorec na Viču. Nadalje je družba oddajala po nižani ceni ovne bergamaške pasme in prašičke velike bele angleške pasme. Tudi glede razširjanja kmetijskih strojev je glavni odbor uspešno deloval vsled deželne podpore. Nakupilo se je podružnicam v skupno porabo več škropilnic zoper peronosporo, žitnih čistilnikov, travniških bran itd. Tudi kmetijski pouk se je podpiral, kolikor le mogoče. Občni zbor vzel je tajni-

kovo poročilo z dobro-klici na znanje ter izrekel toplo zahvalo vsem, ki so družbo v njenem delovanju podpirali.

O računskem sklepu in bilanci poročal je odbornik J. Lenarčič. Aktivno družbino imenje znašalo je koncem lanskega leta 40.404 gld. in se je v primeri s prejšnjim letom povečalo za 1480 gld. Proračun za prihodnje leto izkazuje 14.400 gld. dohodkov in je upati, da bode mogoče pokriti vse stroške s proračunjenimi dohodki. Podpredsednikom je bil izvoljen g. Fr. Povše, v odbor pa škofijski tajnik Šiška in nadučitelj dr. T. Romih.

O predlogih odborovih poročal je ravnatelj Pirc. Naš rojak, deželni veterinarski nadzornik na Hrvatskem dr. Krištof, bil je imenovan častnim članom kmetijske družbe kranjske v priznanje njegovih zaslug za povzdigo naše živinoreje. Po njegovem posredovanju nakupila je hrvatska vlada na Kranjskem za 40.000 gld. plemenske živine in jo bode tudi v prihodnje pri nas nakupovala. Nadalje odobril je občni zbor premembo paragrafov 29. in 35. društvenih pravil in tako podružnicam omogočil in olajšal lastno gospodarstvo, ter sklenil po nasvetu g. Povšeta odposlati prošnjo kmetijskemu ministerstvu, naj bi še za tekoče leto izposloval primeren kredit v svrhu brezobrestnih posojil onim vinogradnikom na Kranjskem, ki hočejo renegrirati svoje vinograde.

Potem sledila je dolga vrsta predlogov raznih podružnic, o katerih je bil živahen razgovor. Mej drugimi predlagala je podružnica Črnivrh, naj kmetijska družba stori primerne korake, da se nadomestni rezervniki ne bodo klicali k vajam ob času, ko ima kmet doma največ dela, podružnica Šenčur pa je predlagala, naj se družba obrne do deželne vlade s prošnjo, da se uporaba stare mere in vage najstrožje prepove, oziroma skuša kolikor mogoče zabraniti. Oba predloga sta bila vzprejeta.

Ker je bil s tem dnevni red končan, zahvalil se je predsednik družbe, cesarski svetnik Murnik, navzočim za mnogobrojno udeležbo ter je potem ob 1. uri popoldne zaključil zborovanje z željo, naj bi današnji sklepi kolikor mogoče pospešili procvit našega kmetijstva.

Poučne stvari.

Rešenje živine ob požarih. Pri požarih na kmetih je treba posebno gledati na hleve in živino v hlevih. Marsikak posestnik je že imel mnogo škode, ker ni znal na pameten način ob požaru spraviti živine iz hleva. To je pa tudi večkrat jako težavno. Posamičniku ne kaže hoditi po živino v hlev ob ognju, rešil ne bode nobene ovce, posebno če je še malo nespreten. Še sam prideš v nevarnost. Nedavno se je poročalo o nekem požaru na Tirolskem, ko je 70 ovac zgorelo, ker so se vrnile v hlev, ko jih je ovčar že bil spravil iz hleva. To bi se ne bilo zgodilo, da je ovčar za ovcami hlev zaprl.

Ovce ob požaru navadno ne gredo iz hleva, če jih na to ne navadimo. Ovce navadiš, da gredo ob kaki nevarnosti iz hleva, če jim po noči kje zunaj hleva daješ zobati soli. Prvi pot ne marajo iz hleva, a potem se pa navadijo, da kar iz hleva hite, ko zagledajo luč, da dobe soli. Če gori, beže tako navajene ovce iz hleva, da jim le odpreš.

Navadno se pa ob požaru potegne za roge iz hleva oven vodnik in za njim druge ovce poženo s pomočjo psa. Če ni dosti ovac, se tudi lahko znesejo iz hleva. Če se sveti skozi vrata, večkrat na noben način ne spraviš ovac iz hleva. Tukaj ni druge pomoči, da narediš na drugi strani luknjo skozi steno.

Tudi konji ne gredo radi iz hleva, če vidijo ogenj. Spraviš jih pa vendar, ako jih osedlaš ali okomataš. Govedo se na verigah ali vrveh spravi iz hleva. Upornim živalim in tistim, katere je že oslepil svet, pa zavij glavo v vrečo ali kako rjuho in jih spraviš iz hleva. Svinje je treba za ušesa iz hleva potegniti. Perutnino se najložje odnese v vrečah, panjem se morajo zamašiti izhodne luknje, ko se odnašajo, ki se pa vendar morajo pozneje odpreti, da se čebele ne zaduše.

Za rešitev živalij ob požarih je treba previdnih, spretnih in zanesljivih ljudij. Kričati ni treba, ker se s tem le živino po nepotrebnem oplaši. Najbolje je, če ži-

vino spravlja iz hleva ljudje, ki jo navadno krmijo. Pravi pa tudi ni treba, da je pomoč požarne brambe jako koristna, včasih celo neobhodno potrebna.

Otava je navadno tečnejša in ložje prebavljiva, nego seno prve košnje. Posebno je dobra za teleta.

Pašniki naj se večkrat gnoje s pepelom, kompostom, cestnim blatom, apnom, laporjem, kajnitom in Tomazevo žlindro pomešano s prstjo. Živinski gnoj in gnojnica nista tako dobra za gnojenje pašnikov, kakor prej omenjena gnojila, ker živina ne mara za travo na pašniku, ki se je z živinskim gnojem ali gnojnico pognojila.

O stelji. Prva naloga stelje je, da zadržuje živalsko toploto. Vsaka žival višje vrste ima v sebi živalsko toploto, katera vedno uhaja. Po zimi je uhajanje toplote tako veliko, da volna in dlaka več dovolj ne varujeta živali pred mrazom, ter morajo torej ljudje živini preskrbljevati potrebno varstvo.

Zato mora po zimi živinorejec imeti živino v hlevu in jej mora nasteljati. Stelja mora biti slabo vodilo toplote. Jako slabo vodilo toplote je žaganje, potem pa slama. Nadaljni namen stelje je, da v se jemlje živalski gnoj, in to ne le gosti gnoj, nego tudi scalnico, ki je skoro pri vseh živalih še boljša. Stelja mora zatorej imeti največjo vsevalno lastnost.

Iz tega je vidno, da je žaganje najboljša stelja. Seveda mudi kmetje žaganja za steljo ne morejo dobiti. Le poleg velikih žag jo je v izobilju. Slamo pa ima vsak kmet. Slama pa ima to prednost, da se hitro preminja v gnoj in daje z živalskimi odpadki jako dober gnoj. Slama vsesava tudi tekoči gnoj, kar pospešuje gnjilobo, in gnoj v kratkem tako ugoti, da more služiti rastlinam za živež. Poraba slame za steljo je torej dobra navada.

Nasteljati se mora dobro. S steljo varčevati, se pravi slabo gospodariti. Seveda je tudi tukaj neka meja. Če se le preveč nastilja, je živini prevroče in se pomehkuži. Če pride na mrzel zrak, se taka pomehkužena živina rada prehladi in zboli. Vsaka žival ne potrebuje jednake stelje. Razlike so mej posamičnimi vrstami živine, pa tudi mej posamičnimi živalmi iste vrste. Pred vsem je ločiti delavske živali od samo meso proizvajajočih. Konj obstoji največ iz mišic in kosti, prašič pa iz tolašče. Prvemu se mora bolje nastiljati, kakor poslednjemu. Nekateri živali, kakor prašiči, radi drug poleg drugega spe, dočim spe konji posamično. Jasno je, da živalim, ki na kupu spe, uide manj toplote in zatorej potrebujejo manje stelje.

Konjem naj se močno nastilja, ker nimajo dosti tolašče in ločeni spe. Preveč prašičem nastiljati je škodljivo. Če se jim preveč nastilja, jim je prevroče in se radi prehlade, kar utegne biti povod raznim boleznim. Če imajo precej gorek hlev in jih je več vkup, jim še nastiljati ni potreba. Posamičnim prašičem se pa mora nastiljati, a vendar se jim ne sme dajati toliko stelje, da bi se vanjo zarili.

Govedom mora se bolje nastiljati kakor prašičem, manje pa kakor konjem. Mraz govedo bolje prenaša kakor konj, a spi le posamično.

Ovce varnje pred mrazom volna, a jih treba pred mrazom varovati, kajti so jako občutne. Bolje je pa, da so pod dobro streho, nego da se jim dobro nastelje. Ovce tudi skupaj natlačeno spe in zatorej stelje ne potrebujejo.

Mlajše živali so močnejše, kakor starše, bolje prebavljajo, kri se jim hitreje pretaka, z jedno besedo, vse njih življenje je živahneje in proizvajajo več živalske toplote. Zato jim je treba manj nastiljati.

Znano je, da starejši ljudje potrebujejo toplejšo obleko. Ravno tako se starejšim prašičem, govedom, ovcam in konjem mora bolje nastiljati, kakor mlajšim. Bolni živini tudi bolje nastiljaj, kakor zdravi.

Stelja se mora ravnati tudi po vremenu. A baš nato se ljudje malo ozirajo. Prašiči, če imajo priložnost, si sami uravnavajo steljo, v gorkem vremenu jo od sebe odvajajo, v mrzlem krog sebe zbirajo, druge živali tega ne store. Vreme se po zimi jako pogosto menja, a kmetje pa navadno zmirom jednako nastiljajo. Jasno je pa, da je pri gorkejšem vremenu treba manje nastiljati, nego pri mrzlem. Če je mrzlo, se odenemo s pernico, drugače pa le z navadno, lahko odejo. Ravno tako se mora sedaj bolje, sedaj manje nastiljati. Stelja naj se čisto menja. Hitro segnjeje in spridi zrak, katerega sope živina, ter provzroča razne bolezni. Umazanost je sovražnica zdravju in je umen živinorejec nikjer ne pusti, zlasti ondu ne, kjer spe živali.

Starost perutnine. Stare kure imajo trde ostroge, negladke luskine na nogah. Kljun njih je trd in neupogljiv, greben debel in razkast. Mlade kure imajo male ostroge, luskine na njih nogah so svetlo gladke in sveže barve, kremplji nežni in ostri, spodnji del noge je mehek in greben je tenek in gladek. Stare pure imajo razkaste luskine, žulje na podplatih in dolge kremplje. Mlada pura ima ravno nasprotno lastnost. Stare purane spoznamo na razkastih luskinah na nogah, in od glave mu visi velik greben. Mlajše živali nimajo visečega grebena. Mlajši purani ga nimajo. Stare gosi imajo razkaste noge, debel in močen kljun, debelo perje in kože. Mlajše živali spoznaš po nežni koži pod perutami. Pri mladih racah je kljun v primeri k debelosti glave mnogo daljši, nego pri starih. Stari golobje imajo rudečkaste noge in nimajo dolgega, rumenkastega puha, ki je namešan mej perje mladih golobov. Mlad golob ima poleg tega gladke noge in bledejšje barve.

Tržne cene v Ljubljani

14. julija 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	9	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	630	Surovo maslo,	80
Ječmen,	5	Jajce, jedno	02
Oves,	630	Mleko, liter	10
Ajda,	750	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	7	Telečje	56
Koruza,	520	Svinjsko	66
Krompir,	3	Koštrunovo	40
Leča,	12	Pišanec	40
Grah,	11	Golob	18
Fižol,	8	Seno, 100 kilo	178
Maslo, kgr.	94	Slama, " " " "	160
Mast,	70	Drva trda, 4 metr.	630
Špeh svež	70	" mehka, 4 " "	450

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 10. julija:	30, 63, 88, 49, 59.
Trst, dné 3. julija:	43, 20, 6, 78, 18.
Gradec, dné 10. julija:	84, 22, 61, 78, 36.
Praga, dné 7. julija:	73, 7, 72, 39, 80.
Linc, dné 3. julija:	30, 22, 32, 13, 9.
Brno, dné 14. julija:	10, 48, 60, 8, 78.

Vizitnice

priporoča „Národna Tiskarna“.

 Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 7. avgusta 1897.

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj naprej v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenjskem ob vsakem sejmu za govejo živino tudi

konjski sejmi

in sicer:

- 1.) vsak prvi ponedeljek vsakega meseca (ako pade na tak ponedeljek praznik, vrši se sejm prihodnji ponedeljek), toraj 12 sejmov; nadalje ob vsakem takem sejmu, kakor:
 - 2.) januarja v torek po sv. Antonu;
 - 3.) aprila v torek pred sv. Jurjem;
 - 4.) avgusta v torek po sv. Jerneji;
 - 5.) oktobra v torek po sv. Lukeži;
 - 6.) decembra prvi torek v adventu;
- Prvi konjski sejm bode torej 2. avgusta 1897. kot prvi ponedeljek meseca avgusta.

Prerajeno je za te sejme vsestransko pripravno in prostorno novo sejmšče tik državne ceste za novomeškim pokopališčem s posebnim dohodom in posebnim odhodom kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmšču samem.

Mestno županstvo v Novem mestu,
dné 10. julija 1897.

Župan:
Dr. Schegula.

Poučna knjižica za vsakega!

Cerkvene pristojbine (štolnina)

za Štajersko, Koroško in Kranjsko.

Cena 8 kr., s poštnino 10 kr.

Spisal, založil in prodaja Rok Drogenik v Celji.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „Zukunftsvorsorge“ Gradec, poste restante.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Najnižje cene

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna delavnik
Ljubljana, Mestni trg 15.

Lekarna „pri Mariji Pomagaj“ v Ljubljani.

 Novo urejena

lekarna „pri Mariji Pomagaj“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

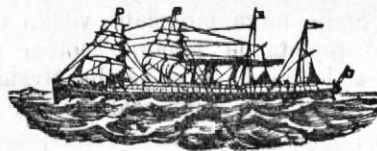
izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborna delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Vožnje karte
in tovorni listi

v

Ameriko.

Kralj. belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v
Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje radovoljno

koncesijonovana potovalna pisarna

E. Schmarda

v Ljubljani, Streliške ulice št. 4.

V vsakem poštno-oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“, Gradec, poste restante.

Kdo pije

Kathreiner-
Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.